

सुस्वागतम्

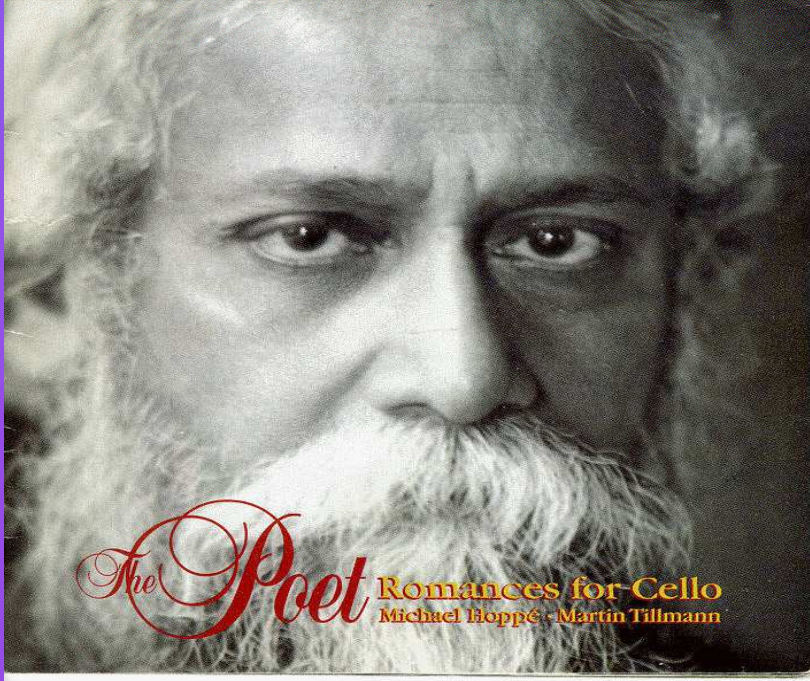
उदयोन्मुख भारतीय समाजातील शिक्षक

डॉ. वसुंधा विनोद देव

निसर्गवाद

शिक्षण म्हणजे काय ?

- निसर्गवाद व टागोर :-
 - I. Development of compete manhood.
 - II. Liberation From all types of Slavery.

शिक्षणाची ध्येये

निसर्गवाद

१. जीवनास उपयुक्त सवयी अभिसंधीत क्रियेच्या माध्यमातून रुजविणे.
२. भविष्यकालीन सुखाची तरतुद
३. जीवनसंघर्षाची तयारी.

टागोर

1. Physical Development
2. Mental Development
3. Emotional Development
4. Development of Capacity of adjustment.
5. Social Development
6. Moral & Spiritual Development.

निसर्गवाद

अभ्यासक्रम

१. निसर्ग हाच अभ्यासक्रम
२. आवडीनिवडी, अनुभव, क्रिया यांना अनुसरून अभ्यास विषय
३. समाजातील चांगल्या लोकांचा सहवास

अध्ययन-अध्यापन पद्धती

निसर्गवाद

१. परंपरागत अध्यापन पद्धतीचा विरोध
२. शिक्षकाची भूमिका नगण्य
३. निसर्ग हाच खरा शिक्षक
४. कृतीद्वारेच शिक्षण
५. पुस्तकी शिक्षणास विरोध
६. भाषा प्रत्यक्ष पद्धत
७. गणित - स्वयंशोधन पद्धत
८. शास्त्र-प्रयोग पद्धती, प्रकल्प, प्रवास, क्रिडन इ.

टागोर

१. वास्तविकतेच्या आधारावर
2. Full of Life
3. Learning by self efforts.
4. Learning by doing & working.
5. Discussions & Questions-Answer Method.

शिक्षक व विद्यार्थी संबंध

निसर्गवाद

१. आपले विचार बालकावर लादू नये
२. कृती शिकवू नये.
३. अध्ययनास अनुकूल वातावरण तयार करावे.
४. कलेची आवड निर्माण करावी.

टागोर

१. बाल मानसशास्त्राचे ज्ञान
२. ब्रह्मचारी, स्वार्थरहित, एकांतवासी, ज्ञानी, विचारवान.

निषेधात्मक शिक्षण

टागोर

**Intellectual
Education**

Bookish Learning

Habit formation

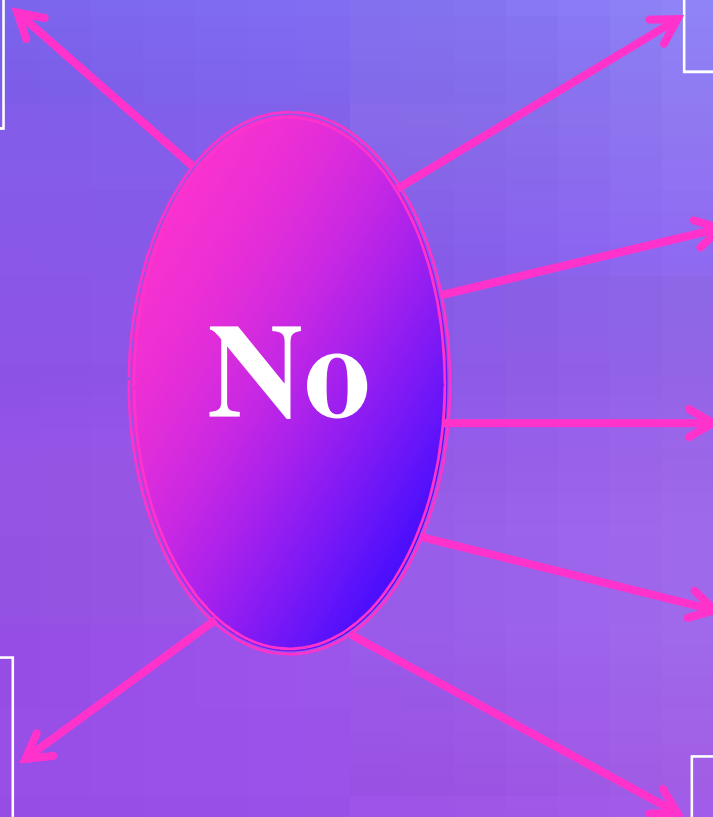
Social Education

Moral Education

Religious Education

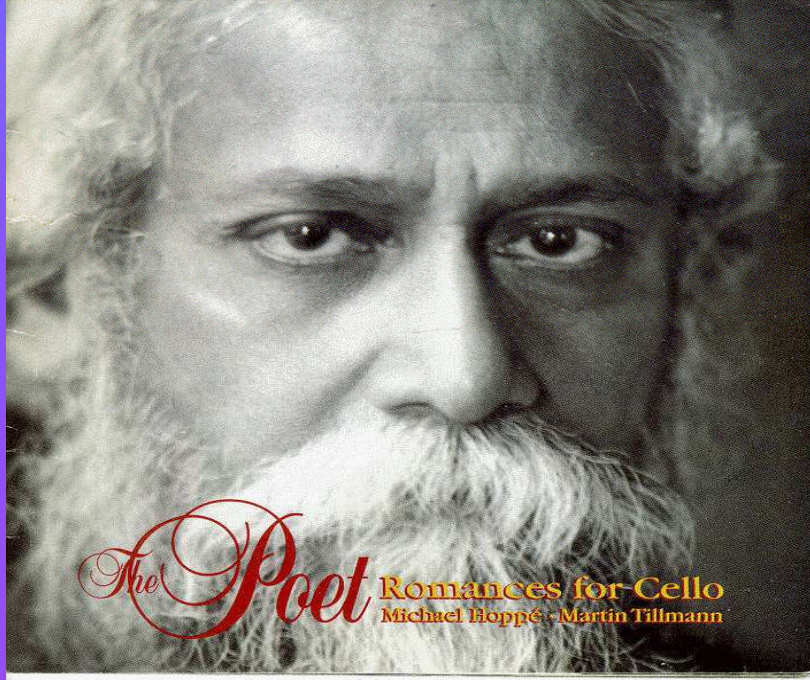
No

**Direct
Punishment**

अभ्यासक्रम

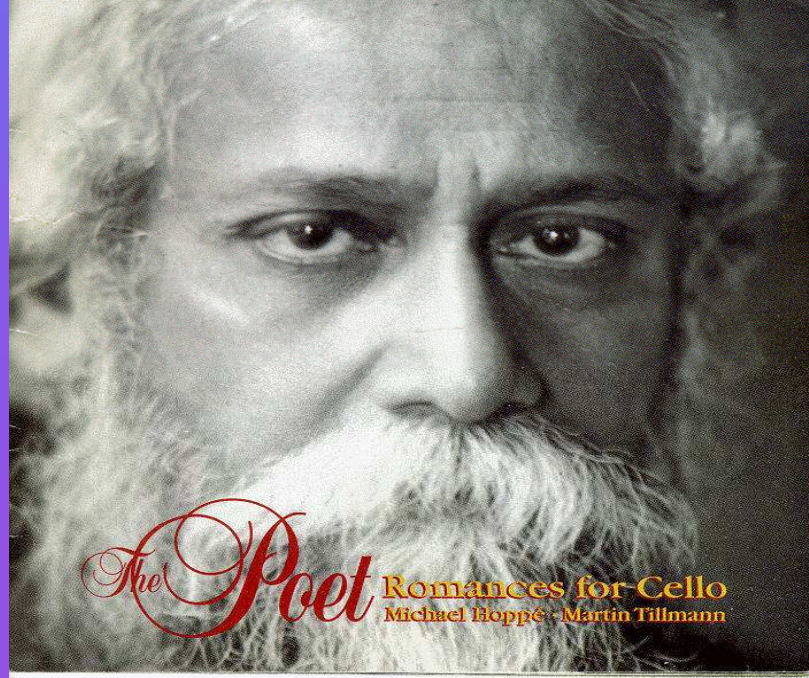
टागोर

इतिहास, भूगोल, विज्ञान,
प्रकृति विज्ञान, क्रिया-
बागबानी, भ्रमण,
अभिनय, ड्रॉइंग, क्षेत्रीय
कार्य, व स्तूंसंग्रह,
अभ्यासपुरक समाजसेवा,
स्वयंशासन

स्त्री-शिक्षण

टागोर

१. स्त्रीयांना प्राधान्य
२. भेद-भाव नाही
३. माता भूमिका महत्त्वाची
४. वेगळा स्त्री शिक्षण विभाग

शिस्त व स्वातंत्र्य

निसर्गवाद

१. बालकास पूर्ण स्वातंत्र्य असावे.
२. बालकांना शिस्त लावण्याचा प्रयत्न करू नये.

(Discipline by natural consequences)

टागोर

- 1.Natural discipline
- 2.Self Discipline.
- 3.Inner Discipline.

आवाह !

28/05/2012

DR.VASUDHA V. DEO